

Fəridə Rəhimli

BİRİ VARDI...

Çox vaxt deyirlər ki, əvəzedilməz insan yoxdur. Bu fikri yürüdənlər çox güman ki, məsələyə maddi varlıq baxımından yanaşırlar. Amma hər insan mənəviyyəti ayrıca bir özəlliyə malik dünyadı və bir mənəvi dünyanı digəri əvəz edə bilməz.

...Əvvəl inanmamışdım bu bəd xəbərə. İnanmamaq üçün özümü aldatmağa çalışdım - növbəti zərərət, dostları sınaq üçün bu xəbəri yayıb - düşündüm.

İtkilərin hamısı ağır olur. "Vaxtsız ölüm" deyirik, "tez getdi" deyirik, amma hər kəsin yazısı, sayılı günü var və vaxtsız dediyimiz gün əslində o günmüş, o vaxtmış. Düzdü, qəbul edə bilmirik. Onun ölümünü qəbul edə bilmədiyimiz kimi...

"Ədalət" qəzetində imzaya baxmamış yazının ona məxsus olduğunu bilmək olurdu. Gülə-gülə güldürürdü, gülə-gülə utandırır, gülə-gülə qandırır çoxlarını... Yumor, satirası qərəzli, kinli deyildi. Məddahlıq etmədən, kiməsə yarınmadan, vicdanının səsiylə cəmiyyətin çatışmazlıqlarını, əksikliklərini, yaramazlıqlarını gülüş hədəfinə çevirməklə içinin əzablarını boşaldırdı. Çünki cəmiyyətin bu çatışmazlıqlarının əziyyətlərini özündə hiss edən nə birinci, nə axırncı adam idi. Küçələrində qalaqlanmış zibilin yaratdığı narahatçılıqlardan tutmuş, təhsildə, səhiyyədə, məhkəmə sistemlərində, şou-biznesdə, kinoda, ticarətdə, hərbi və sair sahələrdəki qanunsuzluqlara qədər barışmaz münasibətini satirik dilə elə gözəl ifadə edirdi ki, həm əsəbin, hiddətin, həm də gülüşün bir yerə necə sığdırılmasına təəccüb etməyi bilmirdin. Onun əsas personajlarından olan Xeybər isə cəmiyyətin aşağı təbəqəsinin simvolu idi.

Yazılarını oxuduqca "tanımışdım" onu. Hazır cavab, bəmərə lətifələri ilə çoxluğun əhvalını deyilməyə qadir olan bir yazar - bu qədər tanıyırdım. Amma əsl insanı keyfiyyətlərini sonra gördüm - o, həyatın ağır imtahanına çəkilərkən. Ayağının amputasiyası, böyrək çatışmazlığı, insult, infarkt kimi sınaqlardan mətanətlə çıxarkən. Adətən insan çətinə düşəndə əsl sifəti üzə çıxır. Öz canının hayında olarkən adi vaxtlarda pərdələdiyi tərəfini bürüzə verir və onun tamam başqa birisi olduğunu görürsən. Onu isə, çətin vaxtında - dözülməz ağrıların cəngində daha yaxından tanıdıq. İlahi, insan nələrə dözərmiş!!! O əzabların içində öz nikbinliyini, kişi qürurunu saxlamaq hər kəsə nəsib olan keyfiyyət deyil... Eyni zamanda inamını, inancını qorumaq! Onun sağaldandan sonrakı yazılarından: "...canımı dişimə tuturdum ki, asi düşməyim..."

İş yoldaşları, dostları tez-tez xəstəxanada ona baş çəkirdilər. Etibar Cəbrayılloğlu, Əbülfət Mədətoğlu ilə mən də onu yoluxmağa getmişdik. Əslində, onu yataqda görmək istəmədiyimizdən ya-

nına gedə bilmirdik. Onu əzab içində qovrulmuş görmək istəmədik. Həmişə yazıları, söhbətləri ilə bizdə gözəl əhval yaradan, güldürən bu insanın əzab çəkdiyinin şahidi olmaq bizə çox çətin idi...

Palatada saralmış sifətinə gözümlə sataşanda çox məyus oldum. Amma bu uzun çəkmədi. Çünki, inanmazsınız, o dözülməz ağrıların içində də bizimlə zərərət etməkdən qalmadı. Təəccübdən gözlərim böyümüşdü. İnsanın - kişinin mətanəti haqda eşitmişdim. Bu, rastlaşdığım, əzablarına da gülüşlə qalib gələn ilk insan

idi! Onun ağrıdan üzöldüyü hər halından bəlli idi - "insan əzabının son həddi"!!!. Amma heç kimi məyus etmək, kiminsə qarşısında sınımaq istəmədi. Etibar müəllim çox üzüntülü idi. Əbülfət müəllimin özünə həkim çağırması oldular. Mənimlə gücüm göz yaşlarıma çatdı və bunları ondan gizlətmək üçün bəhanələrlə bir-bir palatadan bayıra çıxıb-girirdik...

"Ədalət" qəzetinin təsisçisinin şəxsi köməyi ilə yanaşı "Jurnalists evini satır... xəstəxana xərcini ödəmək üçün" yazısıyla müraciətini səslənsə də və bu çağırışa bir çoxları qoşulsa da, o, özü heç kimə ağız açmadı. Xəstəliyi müddətində dolaşdığı tibb ocaqlarında özbaşınalıqlardan, qanunsuzluqlardan yazdı, öz təmsalında millətin nə çəkdiyini açıb göstərdi...

Onun gileyləndiyi bircə şey vardı - dostların vəfasızlığı!

"O dünyada özünü necə aparmalı" adlı bəmərə görüntülü, əslində isə sırf həqiqət olan və düşünməyə vadar edən yazısı ilə neçə dəfə "səyahət edib, qayıtdığı o dünya" haqda yazdı.

Sonralar, kəsilməmiş ayağına müraciətlə yazdığı bəmərə yazı ilə məni güldürə bilmədi, doyunca ağlatdı... O yazıda dostların onu tərk etməsinin günahını ayağına yazırdı...

Bir dəfə ondan soruşdum ki, istedadsız adamların əksəriyyəti yazdığı cizmə-qaralarını kitab halında çap etdirdiyi halda siz niyə həmişə aktual, cəmiyyəti narahat edən məsələlərdən bəhs edən, düşündürən, eyni zamanda güldürən pozitiv auralı yazılarınızı toplum halında çap etdirmirsiniz? Maraqlı və oxunaqlı olar. "Əşşi..." deyərək əlini yellədi. Sonra gülməsinə əlavə etdi: erməni de-

yir, nail olduğumun əksəriyyəti müsəlmanın "əşsinin" hesabına. Sonra bir az düşüncə dedi: Yazdığımızın nə xeyri var ki.. Dəyirman bildiyini edir, çax-çax baş ağrıdır... bir az ürəyimizi soyuduruq, vəssalam!

Amma bu "bir az"lar indiki gərgin-psişoloji durumda çoxlarının, eynilə onların problemlərini yaşayanın, düşüncənin olduğunu bilməsiylə mənəvi dəstək olurdu.

Uzun müddət müalicə alandan sonra bir dəfə nəşriyyətin dəhlizində rastlaşdım onunla. Hər iki qoltuğundakı əsadan gözümlə yayındırmağa çalışaraq hal-əhval tutdum. Bunu hiss edərək həmişəki şüxluq və nəzakətlə təşəkkür etdi. Üzündə elə bir işıqlı və nikbin ifadə vardı ki, sanki başına gələnlərə mənim qədər təəssüflənmirdi. Bəlkə də... İnsan yaradanın ən böyük möcüzəsidir...

"Ədalət" qəzetinin duzu, məzəsi bizi əbədi tərk etdi... Onun sözlərindən, lətifələrindən hələ sağkən tez-tez misallar çəkərdik.

İnanıram ki o, uzun illər xatırlanacaq, qəlblərdə, təbəssümlərdə yaşayacaq.

Biri vardı, biri yoxdu... Bir Oqtay Salamov vardı. Həyatsevər, nikbin, müsbət aurası ilə pessimizmi üstələyən, əzabına, həttə ölümünə gülə bilən...insan. Həyat, yaşam uğrunda mücadilədə hər kəsə nümunə ola biləcək kişi...

Biri vardı... Xatırlayanda ancaq dodaqlara gülüş, təbəssüm qonardı. Biri vardı... var, olacaq, xatırlanacaq.

Çünki insan onu xatırlayan axırıncı adam dünyasını dəyişəndə ölür, deyirlər...

Niyə illər sonra, indi xatırladım onu?! Çünki insan yaşlaşdıqca daha çox kədərlənir, daha çox düşünür, həyatında gülüşün, təbəssümün yeri daralır və belə anda Oqtay Salamov kimi insanlar xatırlanır - təbəssümə ehtiyacın olan zaman! Yeri boş görünür!!!

Əvəzedilməz insan yoxdur fikri yanlış fikirdi, əvəzedilməz insanlar çoxdu bu həyatda!

P.S. "...Oqtay Salamov vardı "Ədalət"də, bilmirəm indi yazır ya yox, çoxdandır "Ədalət" almıram-onun üçün burnumun ucu göynəyir. Diqqətlə oxuduğum imzalardan biriydi. Kişi professionaldı. Boynuma alıram ki, Oqtay müəllimdən çoxlu mətnlər plagiat etmişəm. Mənim qəzetim olsaydı, məhz onun kimi jurnalistlərlə işləyərdim. Bu adamlar jurnalistikadan getsə, çox şey itirərlik, qədrini bilmək lazımdır". (yazıçı-jurnalist İbrahim Sel 15.07.2012 facebook.com)

P.P.S. Çox şey itirdik onun gedişiyə...